

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS

Stegne 7
1000 Ljubljana

info.box@akos-rs.si

Ljubljana, 2. 3. 2023

Zadeva: **Pripombe SOEK k dopolnjenemu predlogu novega Splošnega akta o spremljanju in nadzoru porabe storitev**

Zveza: **Objava na spletni strani AKOS z dne 31. 1. 2023¹. Sklicna številka: 0073-38/2022**

Spoštovani,

v Sekciji operaterjev elektronskih komunikacij (SOEK)², pri Združenju za informatiko in telekomunikacije (ZIT) pri Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) smo preučili odgovore naslovnega organa (AKOS) na pripombe zainteresirane javnosti k predlogu Splošnega akta o spremljanju in nadzoru porabe storitev (splošni akt) ter dopolnjen predlog splošnega akta, ki ga je AKOS objavil 31. 1. 2023. Uvodoma opozarjamo, da stališča, izražena v tem dopisu ne odražajo nujno tudi stališč Telekom Slovenije, saj bo sicer član SOEK oddal samostojne pripombe in v danem roku ni uspel potrditi tudi pripomb SOEK.

Naslovnemu organu se zahvaljujemo, da je sledil našemu predlogu za daljšo implementacijo splošnega akta in ustrezno dopolnil končno določbo, ki opredeljuje začetek veljavnosti akta, ter da je upošteval pomisleke glede načina obveščanja o doseženi meji porabe in dopolnil 6. člen splošnega akta. Zavrnil pa je predloge SOEK, po katerih bi novi splošni akt blokado omejil le na podatkovne storitve in se pri tem med drugim skliceval EECC³ (prim. 5. točka 102. člena EECC). AKOS pojasnjuje, da je temu sledil tudi slovenski zakonodajalec, ki je v 198. členu novega ZEKom-2 določil, da morajo operaterji možnosti za spremljanje in nadzor porabe storitev zagotoviti tako za storitve dostopa do interneta kot za javno dostopne medosebne komunikacijske storitve.

Člani SOEK ponovno poudarjamo, da rešitve, ki jih predlaga naslovni organ, niso skladne s tehničnimi zmožnostmi operaterjev za njihovo implementacijo. V upanju, da bo ta navedba s strani združenja operaterjev dovolj verodostojna, nezmožnosti nismo posebej natančno in podrobno utemeljevali. Težava je namreč v zgodovinskem konceptu zaračunavanja klicnih storitev v post-paid sistemu, ki se ne zaračunava na enak način kot podatkovni promet, ki se je oblikoval kasneje. Za razliko od podatkovnih storitev, ki se obračunavajo online (zato tudi

¹ <https://www.akos-rs.si/javna-posvetovanja-in-razpisi/novica/agencija-objavlja-odgovor-na-prejete-pripombe-k-predlogu-splosnega-akta-o-spremljanju-in-nadzoru-porabe-storitev-in-dopolnjen-predlog-splosnega-akta-o-spremljanju-in-nadzoru-porabe-storitev>

² Člani: A1 Slovenija, d.d., Telekom Slovenije, d.d., Telemach, d.o.o., HOT mobil, d.o.o., T-2, d.o.o.

³ Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku in o elektronskih komunikacijah (UL L št. 321 z dne 17. 12. 2018)

Uredba o gostovanju v EU ureja zgolj tovrstni promet), se klici obračunavajo offline po t.i. CDR-jih in TAP datotekah.

Obenem menimo, da bi nekatere izmed predlaganih rešitev v praksi povzročile številne negativne učinke pri končnih uporabnikih. Naslovni organ zato pozivamo, naj najprej podaljša rok za javno posvetovanje, ki bi mu omogočila, podrobno opraviti t.i. RIA (regulatory impact analysis), ki bi pokazala vpliv njegovega »zakonodajnega« urejanja na trg. EECC in ZEKom-2 namreč ne določata načina in obsega obveznosti, zato se zakonodajalec s tem ni ukvarjal, in tako ima AKOS pravzaprav zelo široka pooblastila in odgovornost oceniti vpliv na zavezance in koristi za potrošnike ter pretehtati učinke skladno s testom sorazmernosti. Vzpostavi naj se dialog na strokovni ravni, kjer bi se lahko upoštevale tehnične zmožnosti in stroškovni vpliv predloga na eni strani, ter praktičnih težav, ki bi se jih s predlaganimi rešitvami želelo doseči. V ta namen predlagamo posvet/delavnico, na kateri lahko AKOS pridobi relevantna podrobna pojasnila. Kolikor razumemo, bi AKOS želel omogočiti pregled in nadzor nad stroški tudi drugih storitev poleg podatkovnih, kot to veleva zakon, na način da se z aktivnimi posegi v delovanje storitev omeji stroške potrošnikov. Zakaj ni dovolj, da operater omogoči nadzor nad porabo s pomočjo aplikacij (»Moj operater«) ali SMS poizvedb? Glede na dopolnitve splošnega akta razumemo, da se skuša preprečiti zlasti klice na 090 številke in klice v tujino ter s tem povišane stroške. Razmisliti bi veljalo o naknadnem obveščanju uporabnikov, zakaj je/bo v konkretnem primeru prišlo do višjega računa in kako si lahko sam vklopi blokado na določene številke. Avtomatizacija procesov za celotno bazo na način, kot je to zajeto s predlogom, pa je 1. (zaradi nezmožnosti »real time« spremljanja) nemogoča ter 2. stroškovno in implementacijsko zelo zahtevna. Združuje namreč različne sisteme, ki se sicer uporabljajo za nekatere obstoječe konkretne rešitve in so vsak zase tehnično mogoči, ne pa tudi enostavno podvojeni v celoviti rešitvi obveščanja in blokad kakršno poznamo v primeru podatkovnega gostovanja.

Še nadalje torej vztrajamo, da blokada govornih storitev ni primerna, in sicer iz več razlogov:

1. Kot smo opozorili že v pripombah na prvi predlog splošnega akta, ZEKom-2 v četrtem odstavku 178. člena določa, da mora izvajalec univerzalnih storitev v primeru neplačila omejiti dostop le do tistih storitev, glede katerih uporabnik krši naročniško pogodbo, če je to tehnično mogoče. Tako je blokada vseh medosebnih komunikacijskih storitev nesprejemljiva oziroma v nasprotju z zakonskimi določili. Naslovni organ se v svojem odgovoru na prejete pripombe do tega argumenta ni opredelil. Kot smo prav tako že predhodno poudarili, operaterji nimamo na voljo ustrezne tehnične opreme, s katero bi lahko ugotovili, pri kateri od medosebnih komunikacijskih storitev prihaja do prekoračitve meje porabe, oziroma s katero bi lahko izvajali obračun posameznih medosebnih komunikacijskih storitev v realnem času. Omejevanju porabe na v naprej določene vsote je zgodovinsko gledano namenjen »pre-paid« način obračuna, kjer si uporabnik naloži določeno dobroimetje, od koder se s koriščenjem storitev sistemsko sproti črpajo količine. »Pre-paid« sistem je tako od začetka zasnovan drugače in ne temelji na CDR-jih, ampak na dobroimetju in zato omogoča blokade. Nabava ustrezne opreme in zamenjava zgodovinskih sistemov ali IT-jevski obvodi za prevedbo tega v »post-paid legacy« sisteme pa bi predstavljali nesorazmerno veliko breme za izvajalce medosebnih komunikacijskih storitev, stroški zagotovitve obračuna v realnem času bi bili zelo visoki, implementacija pa časovno zelo oddaljena in je praktično nemogoča, kot smo že pojasnili v prvotnih pripombah.

Ob je treba dodati, da imajo nekateri operaterji, kot je član SOEK HoT, zaradi »pre-paid« načina obračuna storitev določene rešitve že implementirane, zato predlagamo, da je besedilo splošnega akta prilagojeno fleksibilno za vse vrste obračunskih sistemov in torej podpiramo tudi ločeno poslano pripombo HoT, ki se nanašajo na možnosti določitve enotne meje in možnosti, da se meja poleg obračunskega obdobja lahko določi tudi za koledarski mesec.

2. AKOS se v svojem odgovoru pri obrazložitvi razlogov, zaradi katerih ni sledil pomislekom SOEK, sklicuje na 14. člen Uredbe (EU) 2022/612 Evropskega parlamenta

in sveta z dne 6. aprila 2022 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (Uredba). **V zvezi s tem poudarjamo, da Uredba predvideva zaščitne mehanizme (tj. blokado) zgolj v primeru prekoračitve finančne meje v primeru podatkovnega gostovanja (torej prenosa podatkov), ne pa tudi v primeru drugih medosebnih komunikacijskih storitev.** Ob upoštevanju argumentov, ki jih predstavljamo tudi v naslednji točki, menimo, da obveznosti blokade na tej podlagi ni mogoče širiti tudi na ostale komunikacijske storitve.

3. 184. člen ZEKom-2 določa, da je mogoče posameznemu končnemu uporabniku odvzeti ali omejiti dostop in uporabo storitev in aplikacij le na podlagi odredbe sodišča v konkretnem kazenskem postopku v skladu z določili zakona, ki ureja kazenski postopek, ali če to določa ZEKom-2. 198. člen ZEKom-2, na podlagi katerega se sprejema predmetni splošni akt, izrecno določa, da mora operater svojemu naročniku (kar pomeni, da ne velja za predplačnike), ki je potrošnik (oz. mikro družba, majhna družba in neprofitna organizacija) zagotoviti možnosti za spremljanje in nadzor porabe storitev, pri tem pa mu ne nalaga nobenih obveznosti glede blokade storitev. **Menimo, da naslovni organ nima ustrezne zakonske podlage za uvedbo obveznosti blokade medosebnih komunikacijskih storitev (in ne le podatkovnega prometa) in da bi z ureditvijo tovrstne obveznosti v splošnem aktu (kot podzakonskem aktu) presešel svoja pooblastila normativnega urejanja in s tem načelo usklajenosti pravnih aktov iz 153. člena Ustave RS.** Ustavno sodišče je večkrat tudi samo opozorilo na svojo dosedanja presojo, po kateri (izvršilna) oblast ne sme izvirno urejati vprašanj, ki sodijo na področje zakonodajnega urejanja. Kadar zakonodajalec (izvršilno) oblast pooblasti za izdajo podzakonskega predpisa, mora v temelju sam urediti vsebino, ki naj bo predmet predpisa, ter določiti okvire in usmeritve za podrobnejše podzakonsko urejanje. Boljša bi bila torej rešitev, kjer je operater uporabniku, ki je presenečen nad višino računa, dolžan na zahtevo omogočiti blokado določenih vrst storitev (npr. klicev v tujino).

Skladno z navedenim pozivamo AKOS, naj upošteva pripombe in konkretne predloge, ki smo jih podali že na prvotni predlog splošnega akta. V primeru, da AKOS našemu predlogu ne bo sledil, pa predlagamo, **da se v splošni akt doda določilo, da izvajalec nosi breme dokazovanja tehnične nezmožnosti.**

Vsled navedenega še enkrat prosimo naslovni organ, da izvede temeljito analizo stroškov in morebitnih učinkov, ki jih želi doseči, za kar **bi bilo najustrezneje organizirati delavnico**, na kateri bi strokovnjaki operaterjev za področje obračuna storitev in implementacijo IT rešitev pojasnili meje zmožnosti sistemov, v okviru katerih bi bilo smiselno iskati zakonito rešitev za zagotovitev ustrezne ravni varstva potrošnikov, ne da bi se jim s tem hkrati škodilo ter povzročalo dodatne stroške.

S spoštovanjem,

Martina Ferjančič
Predsednica SOEK

